

J. Jouanna, Qui est donc l'auteur de l'Anonyme de Londres ?

Documents

Résumé. - L'objet de la communication est d'étudier la marque directe de la présence de l'auteur dans son texte, à savoir l'emploi de la première personne du pluriel, par laquelle il se dévoile, pour en tirer toutes les conséquences qui permettent de reconstruire ce qu'il est au départ (médecin et professeur de médecine transmetteur de la tradition) et de suivre au cours de son œuvre son émergence comme écrivain polémiste et auteur original.

I. Première partie : La notion d'affection (πάθος).

Test. 1 : col. I, 4 sq. μάλιστα γ(ὰρ) συμφερό-
μεθα καὶ ἀ]ὐτοὶ τοῖς ἀρχαίοις.

Test. 2 : I, 5-7 Καὶ τί μ(έν) (ἐστὶ) διά-
[θεις κ]αὶ ποίαν κομίζομεν ἐν τῷ ὄρω
ἀπεδείξαμεν.

Test. 3 : I, 24-27 καὶ τῆς μ(έν) ἐντρε-
[χ]είας ἐπὶ τοῦ παρόντος οὐ χρήζομεν,
[τ]ῶν δὲ ἄλλων δύο σημαιομένων,
[κα]ὶ μαλλον τοῦ λογιστικου.

Test. 4 : II 9-12 Ὅταν γ(ὰρ)
λέ[γ]ωμ(εν) συ[ν]ίσ]τασθαι [π]ερὶ τὴν ψυχὴν
πά[θ]η, περὶ τ[ῆ]ν ὄλην λέ[γο]μεν καὶ περὶ
τὸ μέρος αὐτῆς τὸ λογιστικόν

Test. 5 : II, 18- 24 Αὕτη [μ]ὲν ἡ τε[χ]νολογία [τ(ῶν)] ἀρχαίων (ἐστίν)
οἷς καὶ ἡμεῖς ἐπόμεθα κ(ατὰ) [λεί]πουσιν γ(ὰρ)
καὶ με[τ]ριοπαθείας περὶ τ[ὸ]ν σοφὸν καὶ φ(ασι)
τὰς μ[ε]τριοπαθείας νεῦρα (εἶναι) τ(ῶν) πρά-
ξεων, [ο]ἱ δὲ νεώτεροι, τ[οῦ]τ' (ἔστιν) οἱ Στωικοί,
κατὰ φύσ[ι]ν πάθος οὐδὲν κ[(ατὰ)λεί]πουσιν
ψυχῆς.

Test. 6 : II 30-32 ἀλλ(ὰ) τα[ῦ]τα τ]οῖς μ(έν) (sc. Στωικοῖς) μελήσει,
ἡμῖν δὲ [λ]εκτέον κ(ατὰ) φύσιν πάθη περὶ
τὴν ψυχ[ῆ]ν, κτλ.

II. Deuxième partie : L'étiologie des maladies ou la Galerie des Portraits.

Test. 7 : IV 20-25 Περὶ τοῦ προκειμένου δεῖ προλαβεῖν
ὡς κοινότερον τοῖς ὀνόμασι π(ροσ)χρώ-
μεθα νόσους ἢ πάθη λέγοντες· τὰς
γὰρ τούτων διαφορὰς γινώσκομεν τε
καὶ ὑπεμνήσαμεν ἐν τοῖς προγεγραμμέ-
νοις.

Test. 8 : VI 18-29 Δίκην τε ἐπέχειν ἡμᾶς φυτῶν
ὡς γ(ὰρ) ἐκεῖνα π(ροσ)ερρίζεται τῇ γῆ, οὕτως
κ[αὶ] ἀ]ὐτοὶ π(ροσ)ερριζώμεθα πρὸς τὸν ἀέρα
κατὰ τε τὰς ῥίνας καὶ κατὰ τὰ ὅλα σώματα·
ἐοικέναι μ(έν) γε φυτοῖς ἐκείνοις· στρατιῶται
καλοῦνται. Ὡσπερ γ(ὰρ) ἐκείνοις προερρι-
ζωμένοι τῷ ὑγρῷ μεταφέρονται
νῦν μ(έν) ἐπὶ τοῦτο τὸ ὑγρόν, νῦν δὲ ἐπὶ τοῦ-
το, οὕτως καὶ αὐτοὶ οἰοῦνται φυτὰ ὄντες
προερριζώμεθα π(ρὸς) τὸν ἀέρα καὶ ἐν

κινήσει ἐσμ(έν) μεταχωροῦντες νῦν
μὲν ἐπὶ τάδε, αὐθις δὲ ἐπ' ἄλλην.

Test. 9 : VII, 8-11 εἶναι ἐν ἡμῖν κ(ατα) φύσιν τὸ αἷμα τὸ [θερμότατον]
τῶν [ὑ]γρῶν, παρὰ φύσιν τε τὴν εκ[...]ιν
ὅτι ὑπὸ μὲν τ[ῶν] ἐν ἡμῖν γί(νονται) αἱ νόσοι, χο[λῆς καὶ]
φλέγματος

Test. 10 : VII 23-37 οὐχ ὑγιῶ[ς π]ρι-
ούμενος τὴν ἐπιχείρησιν· ἐν[ί]οτε γὰρ
τὸ αὐτὸ αἴ(τιον) πολλῶν καὶ ποικίλ[ων]
νοσημάτων γί(νεται). Κ(ατα)σκευαστικὸν [γάρ]
τοι πλῆθος καὶ πυρετοῦ καὶ πλευ[ρίτι-]
δος καὶ ἐπιληψίας (ἐστιν), ὅπερ κ(ατὰ) σύσ[τασιν]
τῶν σωμάτων ἀναδεχομένων τ[ὸ] πάθος τίκτει
καὶ τὰς νόσους. Οὐ γ(ὰρ) δὴ πάντῳ[ν σωμάτων],
ἐπεὶ ἐν (ἐστιν) αἴ(τιον), ἤδη μία καὶ νόσο<ς> φέρ[εται]
ἀλλ' [ὡ]σπερ εἶπομ(εν), πολλὰ καὶ ποικίλ[α εἶδη]
καὶ τᾶ[μ]παλιν (ἐστιν) ὅτε ὑπὸ διαφερόν[τ(ων) αἰ(τίων)]
ταῦτα γί(νεται) πάθη. Καὶ γ(ὰρ) διὰ πλῆθος π[υρετ(ὸς) αἰ-]
ρεῖ, ἔτ[ι] καὶ διὰ δριμύτητα, [καὶ] χο[λῆ]ν·
ἐξ ὧν φανερόν ὡς ψεῦδός (ἐστὶ) τοῦ[το],
ὡς προϊόντος ἐπιδείξομ(εν) τοῦ λό(γου).

Test. 11 : XIV, 6-11 Ἰ[δ]ωμ(εν) δὲ καὶ
τ[οὺς] ἀπὸ τῆς φύσεως τ(ῶν) [σω]μάτων καὶ
διαθέσεως αἰ[τιολο]γοῦντας τὰς
νόσ[ους] καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς τ(ῶν) στοιχείων
συστάσε[ως] ὀιόμενους συνεστ<άν>αι τὰ
ἡμέ[τερ]α σώματα.

Test. 12 : XVIII 8-10 Φιλόλαος
δὲ ὁ Κροτ[ωνιάτης] συνεστάναι φ(ησι) τὰ ἡμέ-
τερα σώμ[ατα] ἐκ] θερμοῦ.

Test. 13 : XIX 29-31 (Théorie de Ménécrate surnommé Zeus) Τότε]
γ(ὰρ) ἐκθεῖ ἐκ τ(ῶν) ἡμετέρων σωμάτων φλέ-]
γματα, δοθίνας καὶ οἰδ[ή]μα[τα] [ποιούντα]

Test. 14 : XX, 1-4 Ὁ δὲ Αἰγινήτης
Πέτρων συνεστάναι φ(ησι) τὰ ἡ[μέ]τερα
σώματα ἐκ δισσω[ν] στοιχείων, ψυ[χροῦ]
τε καὶ θερμοῦ κτλ.

III. Troisième partie : La physiologie ; ou la constitution et le fonctionnement du corps humain.

Test. 15 : XXI 13-18 [σ]υνέστη[κεν] δὲ ὁ ἄνθρωπος
ἐκ [ψυ]χῆ[ς] καὶ σώμ[α]τ[ρο]ς, ἀ[λλ(λ')] εἰς τοῦτο ὑπο-
[μν]ήσεως οὐ χρε[ία]. Καὶ πε[ρὶ] μ(έν) ψυχῆς
[ἄλλοι]ς ἀν[α]βάλλομα[ι·] ἡμῖν δὲ] τοῦ σώμα-
[τος] μελητέον, ἐπεὶ [μάλιστα] περὶ τοῦτο
[σπου]δάξει ἡ ἰατρικ[ή].

Test. 16 : XXI 20-32 Ἀπλᾶ δὲ καὶ σύνθετα λαμβάνομ(εν) πρὸς αἴσ-
θησιν καθὼς καὶ Ἡρόφιλος ἐπισημειοῦ-
ται λέγων ο(ὕτως)· « Λεγέσθω δὲ τὰ φαινόμενα
πρῶτα καὶ εἰ μὴ (ἐστὶ) πρῶτα. » Ὁ μ(έν) γ(ὰρ) Ἐρασί-
στρατος καὶ πόρρω τοῦ ἰατρικοῦ κανό-
νος προῆλθε· ὑπέλαβεν γ(ὰρ) τὰ πρῶτα

σώματα λόγῳ θεωρητὰ εἶναι, ὥστε τὴν
[αἰσθητ]ὴν φλέβα συνεστάναι ἐκ λόγῳ
θεωρητ(ῶν) σωμάτ(ων), φλεβός, ἀρτηρίας, νεύρο(υ).

Ἄλλὰ τοῦ[τ]ον (*sc.* Erasistratus) παραιτητέον. Ἡμῖν δὲ
λεκτέον ὡς τ(ῶν) σωμάτ(ων) τὰ μ(έν) <(έστιν)> ἀπλᾶ,
τὰ δὲ [σ]ύνθετα, πρ(ὸς) αἰσθησιν τούτ(ων) λαμ-
βα[νομέν(ων)].

Test. 17 : XXIII 16-18 διηθ[εῖτα]ι (*sc.* τὸ πνεῦμα) δὲ καὶ εἰς κοιλίαν ὀλίγον διὰ τοῦ
[στομά]χου καθ' ἡμᾶς, οὐ μὴν δὲ κατὰ
τὸν Ἐρ[α]σίστρατον.

Test. 18 : XXIV 27-38 Καὶ γ(ὰρ) ἀρέσκει
ἡμῖν τὴν τροφήν ἐν κ[ο]ιλίᾳ μεταβάλλειν
τε ἐπὶ τὸ οἰκτεῖον κᾶν ταύτῃ δευτέρας κ(ατ)<ερ->
γασίας τυγχάνειν [κα]ῖ οὐχ ὥσπερ ὁ Ἄσκ-
ληπιάδης ὁ οἰνοδότης καὶ Ἀλέξανδρος
ὁ Φιλαλήθειος διέλαβον, ὡς τέμνεται μόνον
καὶ χυλοῦται ἢ τροφή ἐν κοιλίᾳ καὶ προδιάθε-
σις τις αὐτῇ γί(νεται), οὐ μὴν **ἀποικείωσις**
ἐπὶ τὸ οἰκτεῖον. Ἡμεῖς γ(ὰρ) λέγομεν καὶ χυλοῦσθ(αι)
τὴν τροφήν ἐν κοιλίᾳ καὶ κ(ατ)εργασίας τυγχ(άνειν) καὶ
μεταβολῆς τῆς
ἐπὶ τὸ οἰκτεῖον, ὡς ἂν δὴ διὰ τοιούτ(ων) καὶ θερ-
μοτέρων παραφερομένην χωρίων.

Test. 19 : XXV 22 sq. Ἐξ ὧν φανερόν ὡς καὶ πέψις γίνεται καὶ ἐν κοιλίᾳ
καὶ ἐξ ὧμων δὲ ἢ ἀνάδοσις.

XXV 23-27

[Τ]αύτη δὴ
καὶ τοῦ Ἄσκληπιάδου διοίσομ[(εν)·
οὐ]τος γ(ὰρ) ἐξ ὧμων αὐτὸ μόνον λέγει
γί[(νεσ)θ(αι) τ]ὴν ἀνάδ(οσιν), ἡμεῖς δὲ
καὶ ἐξ ὧμων μ(έν) καὶ ἐκ π[έ]ψεως τῆς
ἐν κοιλίᾳ γι(νομένης).

XXV 27-31

Καὶ τοῦ Ἐρασι[στρά]του δὲ
διοίσομ(εν), καθ' ὅσον κείνος μ(έν) τὸ
{μὲν} αἶ[μα] εἶπεν μόνον εἶναι τροφήν,
ἡμεῖς δὲ καὶ τὸ αἶμα] μ(έν) εἶναι
τροφήν, μὴ μόνον δέ, ἀλλ(ὰ) κ[αὶ τῆ]ν
ὧμὴν δὲ τροφήν.

Test. 20 : - XXVI 34 οὐχ ὑγιῶς ἰστάμεν(ος) λό(γον) (*sc.* Erasistratus) ; *cf.* VII 23 οὐχ
ὑγιῶς ποιούμενος τὴν ἐπιχείρησιν (*sc.* Hippocrates).

- pour Érasistrate XXVI 35 ὡς ἀποδείξομ(εν) ; pour Hippocrate VII 37 ὡς...
ἐπιδείξομεν.

- XXVI 49 Νωθρόν δ' (έστι) λίαν τοῦτο (à propos d'une réponse des Éristratéens à
une objection qui leur est faite) ; *cf.* Νωθρόν δ' (έστιν) en XXXVI, 3 critique d'Alexandre
Philaléthès.

- XXVII 25 μοχθηροὶ φαίνονται καὶ κ(ατὰ) τοῦτο οἱ [Ἐ]ρα[σιστ]ρ(άττειοι)

- XXVII 36 ὥστε κατὰ τοῦτο ἄτροποι (εἰσιν) (*sc.* οἱ Ἐρασιστράτειοι)

- XXVII 18 sq. πρὸς δὲ καὶ τοῦτ' εἵπομεν διότι κτλ.

- XXVII 29 λέγωμεν ὡς κτλ.

- XXVII 40 φήσομ[εν] ὅτ]ι κτλ.

- XXVIII 11 sq. οὐκ ἄρα ὑγιῆς (έστιν) ἢ τ(ῶν)δε τ(ῶν)

Ἐρασιστρατείων κεκομφευμένη δόξα

- conclusion :

a. XXVIII 13 sq. ὅτι μ[(έν)] καὶ γί(νεται) διὰ τὰς ἀρτηρία{ω}ς
ἀνάδοσις, ὑπεμνήσαμ(εν)·

b. XXVIII 14 sq. ὅτι δὲ καὶ κ(ατὰ) τὰς ἀρτηρίας (legerim φλέβας)
ἀπεδείξαμ(εν)·

Test. 21 : XXXI 46-54 critique des Empiriques

Λίαν δ' (ἐστίν) οὗτος ὁ λό(γος) μωρός τε
 [καὶ ἀπα]τητικὸς ὡς ἀποδείξομ(εν). Α' μ(έν) ἀπο-
 [δείξομ(εν) οὕτ]ως· τίνος γ(ὰρ) ἀφαιρέσει λέγομ(εν) τίνι
 [πρόσθεσιν γί(νεσ)θαι ; Καὶ οὐχὶ ταύτου τῆς π(ροσ)θέσεως
 [ὁ λόγος] οὗτος· πρ(οσ)τίθεμ(εν) γ(ὰρ) τῇ θυρίδι,
 [ἀφαιροῦ]μ(εν) δὲ τοῦ τοίχου. Εἶτα καὶ ἐ[π]ὶ τῆς
 [ψ]υχῆ[ς] καὶ τ[ω]ν ἀσκων λέγομ(εν) ὥς ἡ ψυχὴ αἰ(τία) (ἐστὶ)
 τῆς [κουφ]ότητος καὶ [τὸ] πνεῦμα ἀσ-
 [κοῦ] τῆς κουφότητος.